

Expedition för nybörjare

Att stå där på toppen med fruset leende och uppsträckta segervissa händer. Bergsbestigare för en dag eller starten på något nytt? Island Peak ger oss svaret.

TEXT **ÅSA RAMSTRÖM**

FOTO **MATS PETTERSSON**

På mage, med huvudet först, glider jag med allt högre fart utför glaciären. Jag ser kanten komma närmare och vet att jag måste få stopp på det här skenande ekipaget. Bestämt sätter jag yxan i snön och i ett trollslag snor kroppen runt och fötterna tar ledningen utför. Jag lyfter yxan och sätter i den igen, hårdare. Snö och is sprutar mot ansiktet och jag vänder bort ögonen. På ett par sekunder ligger jag stilla.

– Well done! ropar vår guide *Danny* just nedanför mig. Now, up again!

Så jag reser mig och skyndar tillbaka upp för att kasta mig utför igen, med huvudet först men på rygg. Jag undrar för mig själv om Everesthjältarna Hillary och Norgay verkligen gjorde så här. Det känns helt vansinnigt. Och det är det också, men vi lär oss att enkelt kombinera kropp och isyxa till en mycket effektiv broms. En kunskap vi kan behöva.

STORSLAGNA BEDRIFTER

Två män av olika bakgrund tar tillsammans de allra sista trötta stegen mot den gemensamma drömmens uppfyllelse. Ingen människa har lyckats före dem. Andras misslyckade försök ligger bakom dem. Året är 1953 och på den härmed historiska dagen har Edmund Hillary från Nya Zeeland och Tenzing Norgay, Nepal, just bestigit världens högsta berg.

Många är de som följt i deras fotspår. Kvinnor och män från jordens alla hörn har drömt, försökt och →

en del även lyckats. Omänskliga prestationer i naturlig terräng kan tyckas. Genomförda på egen hand eller stödda av fullskaliga expeditioner med kokkar, läkare, guider och otaliga bärare. Med eller utan syrgas. Junko Tabei som världens första kvinna, vår egen Renata. Göran Kropp. Vi läser boken, tittar på de vackra fotografierna. Kanske går vi på föreläsningen. Vi ryser av bilderna på förfrusna näsor och tår samtidigt som vi fascineras av styrkan och viljan av stål. För en stund drömmer vi oss bort till äventyr i fjärr-

an länder, till skogar av rhododendron och snöklädda giganter.

Det ouppnåeliga behöver inte vara just ouppnåeligt. Drömmar är till för att förverkligas, brukar man ju säga – ofta utan att göra slag i saken. Men vi tog orden i bagaget och reste till bergens rike, Nepal. Alla toppar längs Himalayas bergs-

kedja är inte ett Mount Everest eller ett Dhaulagiri, det finns alternativ.

Vårt alternativ heter så vackert Imja Tse, eller lite vardagligare Island Peak. Det når så högt som 6 189 meter, långt ifrån världsrekord och syrgas men det är ju vi som ska nå den! I en liten by högt upp i Sagarmatha National Park väntar klätterparet Danny och *Carla* på att få lära oss och de andra kursdeltagarna allt vi kan tänkas behöva för att nå just dit.

Faktaruta

Researrangörer Det finns förstås en uppsjö med arrangörer som ordnar resor till Nepal men vi bokade genom svenska »Far away adventures« och Inka Trollsås. De anordnar allt från enbart flygbiljetten till färdiga paket efter eget önskemål. Följer oftast själva med som guider på sina turer och är allt som oftast tillgängliga för uppdaterad information om landets politiska läge eller annat du funderar över. För information www.farawayadventures.com.

Klätterkurs Själva kursen är på 6 dagar med start i Chukhung. Inkluderar mat, logi i tält, vandrings- och klättertillstånd, all klätterutrustning utom plastskor. Vill du inte släpa med dig dunjackan, gore-tex stället, sovsäck och annat utrymmeskrävande finns det massor av trekking butiker med utrustning till uthyrning eller försäljning av varierande kvalitet i Katmandu. Exempelvis kostar hyran en dunjacka runt en dollar om dagen.

ANDRA HINDRET

– And remember guys, speed is safety on the mountain, ropar Danny för att mana på oss i vårt något tröga tempo.

Uppgiften är att bygga säkra firningsankare i snön med hjälp av den utrustning som vi har till hands: varsin isyxa, några karbinner, en slinga och repet.

Danny delar ut nya uppgifter.

– Ni ska fira er ner från snöfältet och ingenting får lämnas kvar på berget.

Tillsammans gräver vi med yxorna ett djupt spår i snön, likt formen av ett upp- och nervänt jättepäron. Repet följer formen och faller sedan mjukt över kanten. Hållfastheten i den orörda snön är stark nog för att vi alla ska kunna fira oss ner. Ingenting lämnas kvar utom ett gigantiskt snöpäron.

– Take only photographs, leave only footprints, som *Carla* lägger fram det.

Hela dagen gassar solen urskiljningslöst mot våra näsor och kinder. Vi högförbrukar solkrämer och läppsalvor och när det blir dags att gå ner till sten och morän jublar våra tårda skin. Efter att ha räddat våra kompisar ur glaciärsprickor och kastat oss huvudstupa utför slutningen är det med betydligt vanare och bekvämare steg vi går ner på den snötäckta isen. En hel dag på över 5 400 meter har gjort oss bättre förberedda för toppen.

Duktiga elever belönas med en värmande »Sherpa stew«, soppa på potatis, grönsaker och korv. Värmen sprider sig till kroppens alla vrår och sältan från buljong och korv gör underverk i trötta kroppar.

FÖRBEREDD FÖR ÄVENTYR

Planet hoppar och kränger, flyger sidledes. Molnen utanför leker med den lilla flygplanskroppen. Knuffar den mellan sig. Skrattar åt de stora ögonen bakom rutorna. Med vitnande knogar griper min hand för vart gupp allt hårdare om *Mats* arm. Fastän mitt huvud vet att piloter som tränats och flyger i Himalayas luftrum hör till världens mest kvalificerade, kan kroppen inte slappna av. Men flygsträckan är kort och snart närmar sig Luklas unika landningsbana. Ett par hundra meter kraftig uppförsbacke med plötsligt avslut i en bergvägg välkomnar oss. »Det kommer att gå bra!« säger jag övertygat till mig själv. Vilket det förstås också gör.

Det finns inte mycket mer än möjligtvis engagemandet av en bärare eller en tom mage som håller en vandrare kvar i Lukla. Efter den skumpiga flygturen börjar här för de allra flesta äventyret mot Mount Everest, till dess topp eller bara för en avlägsen skynt av dess svarta sydsida. Även vi ser fram emot synen av det mytomspunna berget, men Chukhung är målet för vår vandring.

Danny och *Carla*, från England respektive Schweiz, med föräldrar och uppväxtmiljö som inbjudit till vandring och klättring redan som barn, har båda skolats in i det gedigna europeiska säkerhetstänkandet inom klättring. Deras kunskaper och erfarenheter sträcker sig längre tillbaka än de tre år de arbetat som guider och instruktörer i det här området. Vi är i trygga händer. Utöver jag själv och *Mats* består gruppen av *Inka* och hennes gäng på fyra killar som just gjort en längre vandring i nationalparken. Vi har inte träffats tidigare men som det brukar när man stöter på landsmän i en annan del av världen, hör man genast ihop. *Christian* och *Erik* är hitskickade från en svensk outdoor-butik på nätet och har allt, och då menar jag allt, i friluftsutrustning med sig. Samtalsämnet är givet.

– Jag köpte ett helt Gore-texstall i Kathmandu för 3 000 rupies. Inhemskt märke, bästa kvalitet!

Fredrik och hans vapendragare *Adde* gör vad de kan för att driva diskussionerna till oanade proportioner. En rysning skakar *Christian*, men han får desto roligare ett par dagar senare när *Fredriks* inhemska »kvalitet« börjar ge efter. Eventuella oenigheter till trots utgör vi ett team som mötts på den här platsen för att lära om bergsbestigning på hög höjd och vad det innebär att ingå i en expedition, om än en liten sådan. Under sex dagar drillas vi i säkerhet på berget, på is och på snö samt att med repet som hjälpmedel ta oss uppför och nerför. Bara en så till synes enkel sak som att gå med stegjärn kräver övning. Träningen börjar genast.

GENTIANA, KATTFOT OCH EDELWEISS

Med Sherpa-grytan ännu värmande lunkar vi tillbaka till Chukhung. *Carla*, *Inka* och jag studerar blommor och växter längs stigen.

– Där. De där bladen använder man som rökelse här, säger *Inka*.

En låg härjad buske med grova blad på träig stam och med en stark doft. Påminner mycket om skvattaram som sprider en sådan markant doft över myrarna hemma. Små blommor sträcker sig efter den lilla →

värme höstsolen erbjuder. Djupt blå gentiana, något kattfotsliknande och edelweiss i ullig vinterdräkt, i Alperna både sällsynt och fridlyst.

– Här täcker den marken, förundras Carla.

Rakt framför oss, mitt emellan Lhotse och Nuptse, kan vi ana toppen på världens högsta berg. En anonym trekant. På vår vänstra sida spänner sig Ama Dablam. Inte så högt men mäktigt i sin säregna form där den står i ensamt majestät. Också på Ama Dablam görs kommersiella klätterturer men berget är högre än Island Peak, mer tekniskt och kräver mer av sina utmanare. Vi står tysta och betraktar en stund. Här på en avkrok från »motorvägen« till Mount Everest base-camp är vi långt ifrån de stora massorna. Det är ödsligt och orört. Tystnaden bryts bara av ljudet från sten

och is som släpper och rasar ner längs någon bergssida. På avstånd tycker vi oss se en yeti smyga över ett snöfält för att plötsligt försvinna igen.

Vi rundar en kulle och Chukhungs blå plåt-

tak visar sig. Det är en märklig plats för en by. Torr och höstligt färgad, där glaciärer från fyra olika håll en gång ryckt fram, dragit sig tillbaka och idag enbart anas i högar av morän. Det här var, och är även idag till en viss del, en plats dit människorna tar sina jakar för sommarbete. Nu ligger här ett antal gästhus som under ett par månader ger ägaren försörjning för hela året. När vinterkyla och snö kommer och turisterna sviker överges Chukhung för centralorten Namche Bazar eller ännu mer avlägsna Kathmandu.

Innan vi är nere har Ama Dablams topp börjat lysa i gult och rosa.

PÅ HÖJD MED TOPPARNA

Klockan 01.00 går väckarklockans alarm. Vi klär oss hastigt och knyter på oss plastskorna. En snabb titt i ryggsäckarna så att allt är med: sele, stegjärn, isyx och choklad. Alla varma kläder vi har med har vi redan på oss. Utanför tältet är det mörkt och kallt. Stjärnklart. Det kan bli en lyckad dag. Vi har sovit i baslägret på 5 100 meters höjd inför den stora dagen. Nu är den alltså antligen här och i mattältet bjuds vi en snabb och enkel frukost innan det är dags att börja gå. Adde, lång och till synes bottenlös, lassar i sig medan övrigas kroppar är mer inställda på djup sömn än mat. Danny och Carla kollar att alla är redo. Inget glömt?

De första timmarna går vi i brant och stenig terräng. Bitvis verkar marken flytande och ett steg fram leder till två steg bakåt. Mörkret döljer vad som finns runt omkring oss. Av månskenet kan jag ana mig till stup och höga kanter men är tacksam att jag inte ser mer än så. När det börjar ljusna har vi tagit mycket höjd och långt nedanför oss kan vi se små turkosa sjöar, djupa dalgångar och grusiga glaciärtungor. Topparna som vi tidigare tittat upp på ser vi nu rakt framför oss. Det är stort och vackert. Målet för vårt slit träffas av solens första strålar och synen ger oss förnyade krafter att fortsätta uppåt. Vid kanten på glaciären tar vi på oss selar och stegjärn, fyller på med energi.

Vi delas in i mindre grupper. Med runt fem meter

till näste man knyts vi fast vid ett rep i ett replag och greppar våra yxor. Det är det här vi tränat för.

När vi går ut på isen börjar solen värma våra kalla kroppar. Redan nu är det en upplevelse för livet. För Danny och Carla och vår nepalesiska guide är detta vardag.

Det går sakta framåt, uppåt. Andningen är högrekvent och matchar inte alls tempot. Lutningen ökar successivt och slutligen reser sig berget rakt uppåt. En evighets vägg av is och snö. Replagen bryts och byts mot lodräta rep fästade med ankare i snön. En och en börjar vi den branta klättringen. Några steg följs av vila och andhämtning. Ytterligare några steg. Paus. Andas! Om det känns så här på 6 000 meter, hur ska då 8 000 meter kännas? Jag bugar mig för Hillary och Norgay, Kropp, Renata och alla andra med bedriften i bagaget.

BITEN AV BERGET

Själv när jag min topp med blandade känslor av trötthet, lättnad och höjdskräck. Det är luftigt. Och enormt vackert! Island Peak ligger ensamt med en djup vallgrav mellan sig och de andra topparna. Det ger en känsla av isolering från den övriga världen. Vi står på en ö i ett oändligt hav av sten och is. Vårt gäng samt en grupp äldre franska herrar hojtar och snubblar omkring med kameror på den 16 kvadratmeter stora topplatån. Händer sträcks mot himlen. Eufori, adrenalin och lycka ropas ut till världen.

Här står vi nu, en grupp noviser, på en av Himalayas toppar, alla med olika mål och förväntningar. För en del är det här nog, för mig är det nog. Att en gång i livet ha fått vara bergsbestigare i Himalaya och upplevt känslan av att stå på toppen av berget. Jag kommer att resa hem nöjd och med bagaget fullt av minnen och vackra bilder. Andra blir allvarligt bitna, bergtagna och äger nu kunskapen och erfarenheten att gå vidare till högre och mer teknisk klättring. Jag hör Kristian och Erik prata upphetsat om att klättra Ama Dablam och om priser på isskruvar. Kanske åker de hem, letar reda på närmaste isfall och utvecklas till isklättrare. Kanske står de redan nästa höst på Ama Dablams majestätiska topp och då med siktet på Everest.

En stund passerar, lång eller kort, vet inte riktigt. Det är dags att gå ner igen

ÄVENTYR OCH VARDAG

Vi vaknar till ett piggt »Good morning!« följt av »Tea?«. I tältöppningen möter mig ett brett, nepalesiskt leende och en rykande tekopp sträcks mot mig.

– Thank you, and good morning! svarar jag, för en riktigt god morgon är det.

Solen skiner från en klar himmel. Luften är fortfarande krispigt fräsch efter nattens kyla. Ett tunt lager snö har pudrats ut över den bruna marken och skapat en helt ny värld. En stund sitter jag så och beundrar scenen jag just vaknat till. Proceduren upprepas runt omkring mig, händer sträcks mot de varma kopporna och ögon blinkar ovan mot morgonsolen. Lägret kommer till liv igen och magin är borta. Igår var jag bergsbestigare i Himalaya. Idag börjar vandringen ner från bergen, tillbaka till livet och vardagen som en helt vanlig människa.

»Tystnaden bryts bara av ljudet från sten och is som släpper och rasar ner längs någon bergssida.«

Acklimatisering och höjdsjuka:

Höjden brukar börja kännas efter 3 000 meter. Chukhung ligger på 4 750 meter. Läs på om hur du går tillväga för acklimatisera dig på bästa sätt. Hör med din researrangör eller kolla på www.natureadventuretrek.com/altitudesickness, tydligt och kortfattat på engelska. För bästa upplevelse och för dina meddeltagares skull är det viktigt att vara bra acklimatiserad när kursen startar.

Resadit: Det går att flyga direkt till Nepal och Katmandu. Ett billigare alternativ är att flyga till Delhi i Indien och därifrån ta direktbuss (ca 24 tim) till Kathmandu. Bussen är inte känd för att vara särskilt bekväm, däremot billig.

Visum: US\$ 30 (250 sek) för 60 dagar. Går enkelt att köpa på flygplatsen i Kathmandu och de flesta andra inrese platser.

Tillstånd: Vandringstillstånd och klätterstillstånd krävs. Ordnas av arrangör

Tidsskillnad: + 4 tim 45 min.

Valuta: Rupie. 100 rupie = ca 12 sek

